కోస్ట్‌ను కబళిస్తున్న 'కారిడార్'

కలకత్తానుండి పోర్బందర్ దాకా దేశ తీరం వెంబడి ఒక విశాల భూభాగంలో భారీగా పారిశ్రామీకరణ చేపట్టడం కోసం రోడ్లు, రైల్వేలైన్లు, విమానాశ్రయాలు, ఓడరేవులు, నీటిసరఫరా, పెట్రోల్ మరియు గ్యాస్ సరఫరా, కరెంటు సరఫరా, టౌన్‌షిప్పులు మొదలయిన మౌలిక సదుపాయాలను అభివృద్ధి చేసి ఐటి, టూరిజం, వినోదం, వ్యవసాయాధారిత పరిశ్రమలు, పెట్రో కెమికల్స్, మందుల పరిశ్రమలు వగైరాలను ఆహ్వానించే ఉద్దేశ్యంతో ప్రతిపాదించిన ఆలోచన 'తీరప్రాంత పారిశ్రామిక కారిడార్' లేక 'కోస్టల్ కారిడార్' అనేది.

ప్రభుత్వ ప్రైవేటురంగాల సమ్మేళనమైన (పిపిపి) ఈ ప్రాజెక్టు రూపకల్పన ఆంధ్రప్రదేశ్ తీరప్రాంతానికి సంబంధించినంతవరకు ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఆంధ్రప్రదేశ్ (ఇన్‌కాప్) అనే సంస్థ చేతిలో పెడుతూ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 11 ఫిబ్రవరి 2008న జీవో నెం. 34 జారీ చేసింది. ఈ ఇన్‌కాప్ చిన్న సంస్థకాదు. ఇందులో 50 మంది 'అంతర్జాతీయ' ప్రతిష్టగల నిపుణులున్నారంట. అయితే అత్యంత విధ్వంసకరమైన కోస్టల్‌కారిడార్ ప్రతిపాదన పట్ల తీరప్రాంత ప్రజలలో ఒకపక్క వ్యతిరేకత చాలా పెరగడం, మరొకపక్క ఎన్నికలు సమీపించడం గమనించిన కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం జీవో 34ను తెలివిగా రద్దుచేసి ఇంక ఆందోళన చెందనక్కరలేదన్న అభిప్రాయం కలిగించే ప్రయత్నం చేసింది. కానీ జీవో 34 రద్దుతో ఇన్‌కాప్‌కు ఇచ్చిన కాంట్రాక్టు రద్దయింది తప్ప కోస్టల్ కారిడార్ అన్న ప్రతిపాదన రద్దు కాలేదు.

రాష్ట్రంలో అధికారానికొచ్చిన కొత్త ప్రభుత్వం కొత్త అబద్ధాలు చెప్పి దీనిని కొనసాగిస్తుందనడంలో ఎటువంటి సందేహానికీ ఆస్కారం లేదు కాబట్టి కోస్టల్ కారిడార్ ఇప్పటికే అమలు అవుతూ ఉందని మొదట గ్రహించడం అవసరం. కోస్టల్ కారిడార్ అనేది ఒక ప్రాజెక్టు కాదు. అది ప్రాజెక్టుల సమాహారం. అందులోని ప్రధాన భాగాలు సెజ్‌లు, కొత్త విమానాశ్రయాలు, ఓడరేవులు, హైవేలు, విద్యుదుత్పత్తి కేంద్రాలు. ఇవన్నీ తయారుచేసి పరిసరాలలోకి పరిశ్రమలను ఆహ్వానించి వచ్చినకొద్దీ భూములు ఖాళీ చేయించుకుంటూ పోవడమే కోస్టల్ కారిడార్ రూపకల్పన వ్యూహం. ఇప్పటికి విశాఖపట్నం జిల్లాలో రెండు సెజ్‌లు (రాంబిల్లి, అచ్యుతాపురం మండలాలలో), తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో ప్రజల తీవ్ర

ప్రతిఘటన నడుమ ఒక సెజ్ (యు.కొత్తపల్లి, తొండంగి మండలాలలో), చిత్తూరు జిల్లాలో ఉన్నప్పటికీ వాస్తవానికి కోస్టల్ కారిడార్‌లో భాగమయిన ఒక సెజ్ (సత్యవేడు, వరదయ్యపాలెం మండలాలలో) భూసేకరణ ప్రక్రియ ముగించుకొని డెవలపర్ చేతిలోకి వెళ్ళాయి, లేక వెళ్లడానికి తయారుగా ఉన్నాయి. విశాఖపట్నం జిల్లాలో గంగవరం పోర్టు, నెల్లూరు జిల్లాలో కృష్ణపట్నం పోర్టు తయారయ్యాయి. తూర్పు గోదావరి జిల్లా గాడిమొగ దగ్గర రిలయన్స్ వారి సహజవాయు కేంద్రం ఉత్పత్తి మొదలు పెట్టింది. నెల్లూరు జిల్లా కృష్ణపట్నం దగ్గర మొత్తం 5600 మెగావాట్ల సామర్థ్యం ఉన్న థర్మల్ విద్యుత్ ప్లాంట్ల నిర్మాణం చాలా దూరం పోయింది. విశాఖపట్నం జిల్లా నక్కపల్లి మండలంలో మందుల ఫ్యాక్టరీలు ఇప్పటికే నెలకొన్నాయి. ఇచ్ఛాపురం నుండి తడదాకా నాలుగు రోడ్ల హైవే పూర్తయిపోయి గోల్డెన్ క్వాడ్రాంగల్‌లో భాగంగా ఎనిమిది రోడ్లహైవేగా రూపాంతరం చెందడానికి సిద్ధంగా ఉంది. కారిడార్‌కోసం భూసేకరణకు గుంటూరు జిల్లాలో ప్రతిఘటన ఉంది కాబట్టి దానిని తాత్కాలికంగా వాయిదావేసి ప్రతిఘటన లేకుండా చేసుకున్న ప్రకాశం జిల్లాలోనూ, నెల్లూరులోనూ ముగించేస్తున్నారు. ప్రతీ అంగుళం పంటపొలాలు, చేపల చెరువులు ఉన్న తూర్పు, పశ్చిమగోదావరి జిల్లాల డెల్టాలో ఏమీ చేయకుండ ప్రస్తుతానికి జాగ్రత్త పడుతున్నారు.

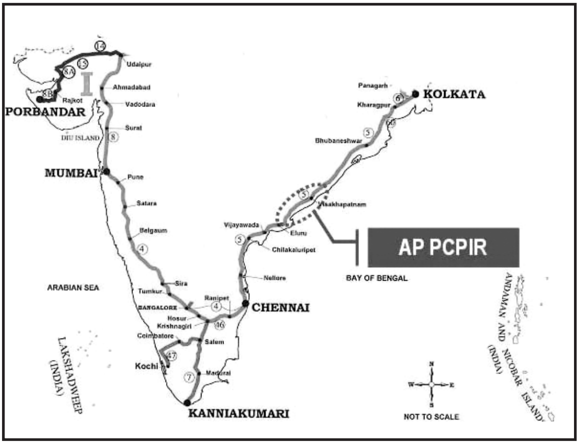

కోస్టల్ కారిడార్ చిత్రపటం

తీరం వెంబడి ఊర్లు ఖాళీ

మన రాష్ట్రంలో కోస్టల్ కారిడార్ వైశాల్యం 1575 చదరపు కిలోమీటర్లు ఉంటుందని అంచనా. అంత భూభాగంలో 'తీరం వెంబడి' క్రమంగా పొలాలు, ఊర్లు ఖాళీ అయిపోతాయి. ఎగుమతి మార్కెట్‌తో ముడిపడిన ఉత్పత్తి చేసే పరిశ్రమలు నెలకొంటాయి. వాటివల్ల వచ్చే ఉద్యోగాలు చాలా తక్కువ, స్థానిక గ్రామీణులు చేయగల ఉద్యోగాలు మరీ తక్కువ. కాలుష్యం మాత్రం భారీగా ఉంటుంది. మందుల పరిశ్రమలు, పెట్రోకెమికల్స్, రసాయన పరిశ్రమలు, థర్మల్ కేంద్రాలు విపరీతంగా కాలుష్యం కలిగిస్తాయి. ఆ కాలుష్యాన్ని 'ట్రీట్' చేసి సముద్రగర్భంలోకి వదిలిపెట్టడానికి కాలుష్య నియంత్రణ మండలి అనుమతిస్తున్నది. కేంద్ర పర్యావరణశాఖ కూడా

మన రాష్ట్రంలో కోస్టల్ కారిడార్ వైశాల్యం 1575 చదరపు కిలోమీటర్లు ఉంటుందని అంచనా. అంత భూభాగంలో 'తీరం వెంబడి' క్రమంగా పొలాలు, ఊర్లు ఖాళీ అయిపోతాయి. ఎగుమతి మార్కెట్‌తో ముడిపడిన ఉత్పత్తి చేసే పరిశ్రమలు నెలకొంటాయి. వాటివల్ల వచ్చే ఉద్యోగాలు చాలా తక్కువ, స్థానిక గ్రామీణులు చేయగల ఉద్యోగాలు మరీ తక్కువ.

ఆమోదం తెలియజేస్తున్నది. అయితే రసాయన కాలుష్యాన్ని ఎంత 'ట్రీట్' చేసినా నూటికి నూరుశాతం శుభ్రం కాదనేది అందరూ ఎరిగిన సత్యం. కాబట్టి సముద్ర జల కాలుష్యం క్రమంగా పెరుగుతుంది.

మన రాష్ట్రంలో అమలవుతున్న కోస్టల్ కారిడార్ ప్రాజెక్టును మూడుగా విడగొట్టవచ్చు. ఒకటి విశాఖపట్నం నుండి కాకినాడ దాకా 603 చ.కి.మీల వైశాల్యంలో నెలకొల్పజూస్తున్న పెట్రోకెమికల్స్, పెట్రోలియం ఉత్పత్తుల ప్రాంతం (పిసిపిఐఆర్). 603 చ.కి.మీలంటే దాదాపు 1.50 లక్షల ఎకరాలు. రెండవది గుంటూరు ప్రకాశం జిల్లాలలో 28 వేల ఎకరాలలో నెలకొల్పుతున్న వాన్‌పిక్. (వాడరేవు నిజాంపట్నం పోర్టు పారిశ్రామిక కారిడార్). మూడవది నెల్లూరు జిల్లా తీరప్రాంతంలో నెలకొంటున్న సెజ్‌లు, రేవులు, థర్మల్ కేంద్రాల ప్రాంతం. శ్రీకాకుళం జిల్లా ఉత్తర భాగాన నెలకొంటున్న రెండు థర్మల్ విద్యుత్ కేంద్రాలను నాలుగవదిగా భావించవచ్చునేమో.

పిసిపిఐఆర్

హైదరాబాద్, విశాఖపట్నంలాంటి నగరాలకు పట్టణాభివృద్ధి సంస్థలు (హుడా, వుడా వగైరా) ఉన్న సంగతి మనకు తెలుసు. వాటి ఆధ్వర్యంలో ఆ నగరాల మాస్టర్ ప్లాన్‌లు తయారవుతాయి. ఏ నిర్మాణమైనా ఏ అభివృద్ధి ప్రక్రియ అయినా దానికి లోబడి జరగవలసి ఉంటుంది. ఈ పట్టణాభివృద్ధి సంస్థలను ఆం.ప్ర. పట్టణ (అభివృద్ధి) చట్టం, 1975 కింద నెలకొల్పారు. విశాఖపట్నం-కాకినాడ పిసిపిఐఆర్ ప్రాంతానికి కూడ అదే చట్టం కింద అదే నమూనాలో ప్రత్యేక అభివృద్ధి సంస్థ (ఎస్‌డిఏ)ని నెలకొల్పుతూ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 2008 మే నెల 24 నాడు జివో నెం. 373 జారీ చేసింది. ఈ ఎస్.డి..ఎకి ఆ పారిశ్రామిక కారిడార్‌లోని 110 గ్రామాలపైన అధికారం ఉంటుంది. ఈ 110 గ్రామాలు విశాఖపట్నం జిల్లా పెదగంట్యాడ, పరవాడ, అచ్యుతాపురం, రాంబిల్లి, ఎస్. రాయవరం, నక్కపల్లి, పాయకరావుపేట మండలాలలోను, తూర్పు గోదావరి జిల్లా యు. కొత్తపల్లి, తొండంగి, కాకినాడ రూరల్ మండలాలలోను ఉన్నాయి. ఇప్పటికే ఆమోదం పొందిన మూడు సెజ్‌లు (రాంబిల్లి, అచ్యుతాపురం మండలాలలో రెండు, యు.కొత్తపల్లి-తొండంగి మండలాలలో ఒకటి) ఈ భూభాగంలో ఉన్నాయి. సెజ్‌హోదా పొందిన పరవాడ మండలంలోని రాంకి ఫార్మా, నక్కపల్లి మండలంలోని హెటరో డ్రగ్స్ ఇక్కడే ఉన్నాయి. సింహాచలంలోని ఎన్‌టిపిసివారి థర్మల్ పవర్ ప్లాంటు సామర్థ్యాన్ని 2000 మెగావాట్లకు పెంచి, ఇంకొక 7 గ్యాస్ ఆధారిత విద్యుత్ ఉత్పత్తి కేంద్రాలు నెలకొల్పే ఆలోచన కూడ చేస్తున్నారు. గంగవరం పోర్టు, నిర్మాణంలో ఉన్న కాకినాడ డీప్‌వాటర్ పోర్టు ఇక్కడే ఉన్నాయి. ఇవికాక ముత్యాలమ్మపాలెం దగ్గరొకటి, రేవుపోలవరం దగ్గరొకటి, పూడిమడక దగ్గరొకటి, యు.కొత్తపల్లి - తొండంగి మండలాలలోని సెజ్‌కు అనుబంధంగా ఒకటి నాలుగు పోర్టులు రాబోతున్నాయి. అయితే ఉత్తరాంధ్రలో రాబోయే రేవులివే కావు. విశాఖపట్నంకు ఉత్తరాన భీమునిపట్నం, కళింగపట్నం, భావనపాడు, ముక్కాంలు కూడా జాబితాలో ఉన్నాయి. ఈ మౌలిక సదుపాయాలు ఒనగూడిన తరువాత ఈ ప్రాంతమంతటా రసాయన, పెట్రో కెమికల్ పరిశ్రమలు, ఎరువుల కర్మాగారాలు, ఉక్కు ఫ్యాక్టరీలు, సిరామిక్స్ ఫ్యాక్టరీలు వస్తాయని పాలకుల ఆలోచన.

ఈ 603 చ.కి.మీలలో 110 గ్రామాలున్నాయి. వేల ఎకరాల కొబ్బరితోటలు, జీడిమామిడి తోటలు, సరుగుడు తోటలు, వరిచేలు ఉన్న చాలా అందమైన గ్రామాలివి. స్వంత భూములున్న రైతులతోపాటు అసైన్‌మెంట్ పట్టాలున్నవారు, అవికూడ లేకుండ ప్రభుత్వ భూములు చేసుకొంటున్నవారు,

మత్స్యకారులు కడుపునిండా తింటూ బతుకుతున్న గ్రామాలివి. అవేమవుతాయి? ఇప్పటికింకా ఆ గ్రామాలను ఖాళీనే చేయించలేదు. అవి అక్కడే ఉన్నాయి. కానీ ఎస్‌డిఏ పాలనలోకి వచ్చాయి. ఎస్‌డిఏ అనుమతి లేకుండ ఎవరూ ఏ నిర్మాణాలూ చేపట్టడానికి వీలులేదు. అంతే కాదు భూములు అమ్ముకోవడానికీ కొనుక్కోవడానికీ కూడా వీలులేదని ఎస్‌డిఏ 23 జూన్ 2008 నాడు పత్రికలకిచ్చిన ప్రకటనలో ఆదేశించింది. (అటువంటి ఆదేశం ఇచ్చే అధికారం వారికి ఉందో లేదో తెలీదు గానీ ఇచ్చేసారు). రాబోయే రోజులలో వీటిలో కొన్ని గ్రామాలను పిసిపిఐఆర్ కబళిస్తుంది. కొన్ని గ్రామాలు తమ తోటలను, పంట భూములను పిసిపిఐఆర్‌కు కోల్పోతాయి. చుట్టూ రసాయనిక, పెట్రో కెమికల్, ఫార్మాసూటికల్ పరిశ్రమలను, థర్మల్ పవర్ ప్రాజెక్టులను పెట్టుకొని వాటి కాలుష్యాన్ని భరిస్తూ బతకబోతాయి. బతకడం సాధ్యంకాకపోతే స్వచ్ఛందంగానే ఖాళీ అయిపోతాయి. కొంచెం భూమి ఉన్న వారికి కూడా మంచి ఆదాయం ఇస్తున్న సరుగుడు తోటలు, కొబ్బరితోటలు, జీడిమామిడి తోటలు, వరిపొలాలు వట్టిపోతాయి.

రైతులతోబాటు, రైతు కూలీలతోబాటు, మత్స్యకారులు చాలా నష్టపోతారు. ఒక్క విశాఖపట్నం–కాకినాడ పిసిపిఐఆర్ వల్లనే కాదు, మొత్తంగా మన రాష్ట్ర తూర్పుతీరం వెంబడి నెలకొంటున్న కోస్టల్ కారిడార్‌వల్ల ప్రధానంగా నష్టపోయేది మత్స్యకారులు. తీరప్రాంత 'అభివృద్ధి' వల్ల పెరిగే సముద్రకాలుష్యం, కల్లోలం జలజీవాల పునరుత్పత్తిని దెబ్బతీస్తుంది. ఆ తీరం వెంబడి ఉన్న పల్లెలలో మత్స్యకారులు 80 లక్షల మంది నివసిస్తున్నారు. వారు సముద్రంలోనూ సముద్రంలో కలిసే నదులు, ఏర్లలోనూ చేపలవేట చేసుకొని బతుకుతారు. ఇప్పుడు తీరప్రాంతంలో పెద్దెత్తున తీవ్ర కాలుష్యకారకాలయిన పరిశ్రమలు, ఓడరేవులు రానున్నాయి. పరిశ్రమలన్నిటికీ కాలుష్యాన్ని 'ట్రీట్' చేసి సముద్రంలోకి వదిలిపెట్టే అనుమతి కాలుష్య నియంత్రణమండలి, కేంద్ర ప్రభుత్వ పర్యావరణ శాఖ ఇస్తున్నాయని పైన చెప్పాము. విశాఖపట్నం దగ్గర, నక్కపల్లి దగ్గర, కాకినాడ దగ్గర నాలుగుచోట్ల కాలుష్య శుద్ధి కేంద్రాలు నెలకొంటాయి. ఒక్కొక్కదానికి సంవత్సరానికి $1^1/_2$ నుండి 2 లక్షల టన్నుల వ్యర్థాన్ని సాలీనా శుద్ధి చేసే సామర్థ్యం ఉంటుంది. 'ట్రీట్' చేసిన తరువాత ఆ కాలుష్యం సముద్రంలోకి వదలబడుతుంది. 'ట్రీట్' చేయడం అంటే పూర్తిగా శుద్ధిచేయడం కాదు. రసాయన వ్యర్థపదార్థాలను ఎంత శుద్ధి చేసినా పూర్తిగా శుభ్రం కావన్న విషయం కూడా పైన చెప్పాము. సముద్రంలో దూరంపోయి చేపల వేట చేసే పెద్దసైజు మరబోట్ల మీద దీని దుష్ప్రభావం అంతగా ఉండకపోవచ్చునుగానీ తీరం సమీపంలో వేట చేసే సంప్రదాయ మత్స్యకారులపైన బలంగా ఉంటుంది. ఓడరేవుల దగ్గరకూడ వేట అనేక కారణాలుగా కష్టం అవుతుంది. పెద్ద ఓడల రాకపోకల వల్ల సముద్రంలో పెట్రోల్/డీజిల్ కాలుష్యం పెరుగుతుంది. వేగంగా కదిలే పెద్ద ఓడలు మత్స్యకారుల పడవలకూ వలలకూ ప్రమాదకరం కూడా.

పిసిపిఐఆర్‌కు నీళ్లెక్కడినుండి వస్తాయన్నది కూడ పెద్ద ప్రశ్నే. అధికారిక పత్రాలలో ధవళేశ్వరం బ్యారేజికి చెందిన సామర్లకోట కాలవనూ, ఏలేరు ఎడమ కాలవనూ, పోలవరం ఎడమ కాలవనూ నీటి మూలాలుగా చూపిస్తున్నారు. గోదావరి నుండి నేరుగా పైప్‌లైన్ వేస్తామనికూడా అంటున్నారు. వీటిలో మొదటిరెండూ తూర్పుగోదావరి, విశాఖపట్నం జిల్లాలలో సాగునీరు, తాగునీరు ఇస్తున్న ప్రాజెక్టులు. పోలవరం ఎడమ కాలవ ఆ రెండు జిల్లాలలోని గ్రామాలకూ, పట్టణాలకూ (ప్రత్యేకించి విశాఖ నగరానికి) తాగునీరివ్వడానికి ఉద్దేశించబడిందని ప్రభుత్వం ప్రకటిస్తూ వచ్చింది. ఇప్పుడు ఈ మూడింటి నీటి వనరులలో సింహభాగం పిసిపిఐఆర్‌కు ఇచ్చేటట్టయితే ఈ జిల్లాల వాసుల సాగునీటి, తాగునీటి అవసరాల గతేమిటి?

పేరుకు ఫార్మా సెజ్జేగాని...

విశాఖపట్నం జిల్లా నక్కపల్లి మండలంలోని నల్లమట్టిపాలెం పంచాయితీలో ఫార్మాసెజ్ ఏర్పడింది. ప్రస్తుతం అక్కడున్నది హెటెరో డ్రగ్స్ వారి మందుల కంపెనీ. ఆ కంపెనీ నుండి వెలువడే కాలుష్యం దొండపాక, రాజయ్యపేటల మధ్య ('శుద్ధి' అయిన తరువాత) సముద్రంలో కలుస్తుంది. ఆ తీరం వెంబడి ఈ రెండే కాక బోయపాడు, చిన్నతీనార్ల, పెద్దతీనార్ల, అమలాపురం, దోనిలక్ష్మీపురం, బంగారయ్యపేట అనే (మొత్తం 8) మత్స్యకారుల గ్రామాలున్నాయి. వీటన్నిటి జనాభా కలిపి 40 వేలుంటుంది. ఇక్కడ ఫార్మాసెజ్ ఏర్పడి రసాయన కాలుష్యం ('శుద్ధి' చేసిన తరువాతే అయినప్పటికీ) సముద్రంలో కలవడం వారికి నష్టకరమయినప్పటికీ హెటెరో డ్రగ్స్ గురించి ఏర్పాటు చేసిన పర్యావరణ బహిరంగ విచారణ వారితో ఏమీ నిమిత్తం లేకుండ సాగింది. పర్యావరణ నివేదికను వాళ్లు చూడలేదు. విచారణ చాలా దూరాన నర్సీపట్నంలో జరిగింది. దానికి ప్రధానంగా ఫ్యాక్టరీ నెలకొంటున్న నల్లమట్టిపాలెం గ్రామ ప్రజలే హాజరయ్యారు.

రేపు జరగబోయే నష్టాన్ని గురించి విని ఈ గ్రామాల మత్స్యకారులు ఆందోళన చేస్తున్నారు. వారిలో కొంతమందికి సముద్రంలో 10 కిమీల దూరం పోయి వేట చేసే మోటార్ బోట్లున్నాయి గానీ ఎక్కువ భాగం సంప్రదాయకమైన తెప్పలమీదే ఆధారపడతారు. అటువంటివి 3000 దాకా ఉన్నాయి. వీరు హెటెరో డ్రగ్స్ కాలుష్య బాధితులు మాత్రమే కాదు. ఉత్తరాంధ్ర కారిడార్‌లోని వ్యర్థపదార్థాల ఔట్‌లెట్లలో ఒకటి నక్కపల్లి మండల తీర ప్రాంతంలో ఏర్పడనుంది. అది సంవత్సరానికి $1^1/_2$ నుండి 2 లక్షల టన్నుల వ్యర్థాన్ని 'ట్రీట్' చేసి సముద్రంలోకి వదులుతుంది. దాని ఫలితం ఈ 40 వేల మత్స్యకార జనాభా మీద ఏవిధంగా ఉండగలదని ఆలోచించినవారు లేరు.

వాన్‌పిక్

వాన్‌పిక్ అనేది వాడపల్లి నిజాంపట్నం పోర్టు ఇండస్ట్రియల్ కారిడార్‌కు ఇంగ్లీష్ భాషలో పెట్టిన ముద్దుపేరు. పిసిపిఐఆర్ గోదావరి డెల్టా అవతలి చివరిదాకా వచ్చి ఆగిపోతుంది. గోదావరి, కృష్ణా డెల్టాలను ప్రస్తుతానికి వదిలిపెట్టి కృష్ణా డెల్టా దక్షిణ కొసనుండి ఇది మొదలవుతుంది. (ప్రస్తుతానికి అని ఎందుకంటున్నామంటే డెల్టాను కూడా వదిలిపెట్టేదేమీ ఉండదు. ప్రతిఘటన ఎక్కువ రావచ్చునన్న ఆలోచనతో తాత్కాలికంగా అక్కడ ప్రాజెక్టు రూపకల్పన చేయడం లేదంతే).

వాన్‌పిక్ విస్తీర్ణం 28 వేల ఎకరాలు. గుంటూరు జిల్లాలో నిజాంపట్నం, బాపట్ల, పిట్టలవానిపాలెం, కర్లపాలెం మండలాలు, ప్రకాశం జిల్లాలో వేటపాలెం, చిన్న గంజాం, కొత్తపట్నం, ఒంగోలు మండలాల తీరప్రాంతంలో ఇది నెలకొంటుంది. ఇందులో వాడపల్లి దగ్గరొకటి, నిజాంపట్నం దగ్గరొకటి రెండు ఓడరేవులు, నిజాంపట్నం మండలం డిండి దగ్గర పెద్ద థర్మల్ ప్లాంటు ఉంటాయని తెలుస్తున్నది. ప్రకాశం జిల్లా మోటుపల్లి దగ్గర నౌకా నిర్మాణ కేంద్రం రాబోతుందని, కొత్తపట్నం మండలంలో విమానాశ్రయం కట్టబోతున్నారని, వివిధ రసాయన పరిశ్రమలు, ఎరువుల పరిశ్రమలు రాబోతాయని వింటున్నాం. ఉప్పుగుండూరు దగ్గర థర్మల్ ప్లాంట్ వస్తుందన్న వదంతి సహితం ఉంది. వాన్‌పిక్ అనేది పోర్టు ఆధారిత

పారిశ్రామిక కారిడార్ కాబట్టి ఏ పరిశ్రమలొచ్చినా ఎగుమతులపైన ప్రధానంగా దృష్టిపెట్టేవిగా ఉండబోతాయి. అంటే వాటి సాంకేతిక స్థాయి హెచ్చుగా ఉంటుంది. ఆ స్థాయి చదువు ఈ గ్రామాలలో ఎవరికీ లేదు కాబట్టి వాన్‌పిక్‌లో వీళ్లకు ఉద్యోగాలు రావడం కల్ల.

పిసిపిఐఆర్‌కూ వాన్‌పిక్‌కూ ఒక ముఖ్యమైన తేడా ఏమిటంటే వాన్‌పిక్‌ను రూపొందించేది ఒక ప్రైవేట్ సంస్థ. దీనిపేరు వాన్‌పిక్ ప్రాజెక్ట్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్. పిసిపిఐఆర్‌ను ప్రభుత్వం చేతిలోనే ఉంచుకొని వాన్‌పిక్‌ను ప్రైవేట్ సంస్థకు అప్పగించడం వెనక ఉన్న రహస్యాన్ని క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే ఆ కంపెనీకి చెందిన ముఖ్యులు వై.ఎస్. జగన్‌మోహన్ రెడ్డికి చాలా 'కావలసిన' వారయిన నిమ్మగడ్డ ప్రసాద్, చిల్లా రవిరెడ్డి, కొండా వెంకటేశ్వరరెడ్డి అనే త్రయం. గుంటూరు జిల్లాలో వాన్‌పిక్ ప్రాజెక్టుకునిమ్మగడ్డ ప్రసాద్ గారి మాట్రిక్ సంస్థే యుజమాని అని ప్రజలు భావిస్తున్నారు. నిజానికి అది వాన్‌పిక్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్‌లో వాటాదారు మాత్రమే.

వారికి కావలసిన 28 వేల ఎకరాలలో ప్రభుత్వ భూమి చాలా ఉంది. దాని అప్పగింత ప్రభుత్వం చూసుకుంది. ప్రైవేట్ భూమిని వాన్‌పిక్ రైతులనుండి స్వయంగా కొనుక్కుంటున్నది. 9944.25 ఎకరాల అసైన్డ్ భూమిని మాత్రం ప్రభుత్వం లబ్దిదారులనుండి తీసుకొని వాన్‌పిక్‌కు అప్పగించే ప్రయత్నం చేసింది. ఆ భూమి తప్ప వేరే జీవనాధారం లేని లబ్దిదారులు గట్టిగా ప్రతిఘటించారు. ఇసుక నేలలలో చెరువులు తవ్వి ఆ నీళ్లతో కూరగాయలు పండించుకొని బతికేవారే ఎక్కువ. చేపలవేట చేసుకునే మత్స్యకారులూ ఉన్నారు. ప్రకాశం జిల్లాలోని బాధిత గ్రామాలలో కఠారివారిపాలెం, పుల్లరిపాలెం, రుద్రమాంబాపురం, పల్లెపాలెం, జీడిచెట్లపాలెం, మోటుపల్లిలలో మత్స్యకారులు పెద్దసంఖ్యలో ఉన్నారు. గుంటూరు జిల్లాలోని బాధిత గ్రామాలలో నిజాంపట్నం ప్రధానంగా మత్స్యకారుల గ్రామం. బాపట్ల మండలంలోని రామచంద్రపురం, విజయలక్ష్మీపురం కూడా అంతే. అయితే ప్రకాశం జిల్లా అధికార యంత్రాంగం పోలీసులను దించి నిషేధాజ్ఞలు ప్రకటించి భూసేకరణ ప్రక్రియను నడిపించే ప్రయత్నం చేయగా గుంటూరులో ఏకారణంగానో ఆ ప్రయత్నం అంతగా జరగలేదు. థర్మల్ ప్లాంట్ రావలసిన డిండి గ్రామ పంచాయితీలోకయితే అధికారులు అడుగుపెట్టడానికి సహితం సాహసించడం లేదు. అయితే వెనక్కిపోయే ఉద్దేశ్యం ప్రభుత్వానికి ఉన్న దాఖలాలు లేవు కాబట్టి 'సరయిన' సమయం చూసి మొదలు పెడతారేమో.

ప్రభుత్వం వాన్‌పిక్‌కు అప్పగిస్తున్న భూమిలో బాపట్ల, కర్లపాలెం మండలాలలోని మడ అడవులు కూడ ఉన్నాయి. అటవీశాఖ అధికార్లే కాదు, కర్లపాలెం తాసీల్దారు సహితం ఇది ధృవీకరించాడు. అవి క్షీణించిపోతున్నాయని గుర్తించిన అటవీశాఖ మూడేళ్ల క్రితం వాటి పునరుద్ధరణ ప్రయత్నాన్ని మొదలుపెట్టింది. అక్కడ ఉన్న రొయ్యల చెరువు, గ్లోబల్ ఎన్విరాన్‌మెంట్ ఫండ్ సహాయంతో కొన్ని లక్షలు ఖర్చుపెట్టారు. ఒక పక్క అది జరుగుతుండగా ఆ భూమి యావత్తు ఇప్పుడు వాన్‌పిక్‌లో భాగం అయిపోతున్నది. దీని ఔచిత్యం గురించి స్థానిక అటవీశాఖ అధికారిని (గుంటూరు సర్కిల్ ఫారెస్ట్ కన్సర్వేటర్) ప్రశ్నించగా, 'వాళ్లు పార్లమెంటును తవ్వేసి పరిశ్రమలకిచ్చేసినా అడిగేవారెవరు?' అంటూ తలపట్టుకుంటాడు.

బడుగు వర్గాలనుండి ఎదిగిన రాజకీయ నాయకులు తమ వారికి అండగా నిలబడితే ఎంత శక్తివంతమైన పాత్ర నిర్వహించగలరో, పాలకులకు ఏజెంట్లుగా మారితే అంత నష్టం

కలిగించగలరనడానికి పొన్నూరు ఎంఎల్ఏ, రాజశేఖరరెడ్డి క్యాబినెట్‌లో మౌలిక సదుపాయాలశాఖ మంత్రి అయిన మోపిదేవి వెంకటరమణారావును ఉదాహరణగా చెప్పుకోవచ్చు. గతంలో ఆయన గుంటూరు ప్రకాశం తీరప్రాంతాలలో మత్స్యకారుల జీవనానికి నష్టకరమైన పరిశ్రమలు ఏవి ప్రతిపాదనకొచ్చినా తన కులంవారయిన మత్స్యకారులను సమీకరించి శక్తివంతంగా ఎదుర్కొన్నాడు. బహుశా అందుకేనేమో వైఎస్ రాజశేఖర్‌రెడ్డి ఆయనను కేబినెట్‌లోకి తీసుకొని మౌలిక సదుపాయాలశాఖ ఇచ్చాడు. ఆయన వాన్‌పిక్ విషయంలో నిజాంపట్నం మత్స్యకారుల నిరసనను చల్లార్చడానికి రాజశేఖరరెడ్డి ప్రభుత్వానికి బాగా ఉపయోగపడ్డాడు. 'మంత్రి మా వాడు మాకు అన్యాయం చేయడు' అన్న భరోసాతో నిజాంపట్నం మత్స్యకారులు మౌనంగా ఉండిపోయారు.

బడుగు వర్గాలనుండి ఎదిగిన రాజకీయ నాయకులు తమ వారికి అండగా నిలబడితే ఎంత శక్తివంతమైన పాత్ర నిర్వహించగలరో, పాలకులకు ఏజెంట్లుగా మారితే అంత నష్టం కలిగించగలరనడానికి పొన్నూరు ఎంఎల్ఏ, రాజశేఖరరెడ్డి క్యాబినెట్‌లో మౌలిక సదుపాయాలశాఖ మంత్రి అయిన మోపిదేవి వెంకటరమణారావును ఉదాహరణగా చెప్పుకోవచ్చు.

నెల్లూరు

నెల్లూరు జిల్లా అతిపెద్ద థర్మల్ విద్యుత్ ఉత్పత్తి కేంద్రంగా మారనుంది. కృష్ణపట్నంలో రిలయన్స్‌వారి కోస్టల్ ఆంధ్ర పవర్ లిమిటెడ్ ఆధ్వర్యంలో 4000 మెగావాట్ల సామర్థ్యంగల అల్ట్రా మెగా థర్మల్ ప్లాంట్ ఒకటి, జెన్‌కో యాజమాన్యంలో 1600 మెగావాట్ల సూపర్ థర్మల్ ప్లాంట్ ఒకటి వస్తున్నాయి. దీనిని కూడ త్వరలో 4000 మెగావాట్లకు పెంచనున్నారు. ఇవికాక నవయుగ, సింహపురి ఎనర్జీ, మీనాక్షి, కీనేటి సంస్థల ఆధ్వర్యంలో ఇంకొక 4160 మెగావాట్ల సామర్థ్యంగల 4 ప్లాంట్లు రానున్నాయని వినికిడి. ఇవన్నీ పూర్తయితే నెల్లూరులో 12,000 మెగావాట్లకుపైగా విద్యుత్తు ఉత్పత్తి అవుతుంది. దేశంలో ఇంకొక్కచోట మాత్రమే అంతటి విద్యుదుత్పత్తి సామర్థ్యం ఉంది. అది జార్ఖండ్‌లోని సింగ్రౌలి. సింగ్రౌలి పరిసరాలలోని కాలుష్యం ఇప్పటికే అనుభవంలోకి వచ్చింది కాబట్టి నెల్లూరు పరిస్థితి ఎంత భయంకరంగా ఉండబోతుందో ఊహించగలం. బొగ్గు మండితే వచ్చే కాలుష్యంలో ప్రధానమైనది బూడిద. దానితో పాటు భారలోహాలు (పాదరసం, నికెల్, కాడ్మియం, క్రోమియం వగైరా) ఉంటాయి. గంధకం (సల్ఫర్) మరొక ప్రధాన కాలుష్యకారకం. అది మండినప్పుడు సల్ఫర్ డై ఆక్సైడ్‌గా మారి గాలిలో కలుస్తుంది. మన దేశంలో దొరికే బొగ్గులో బూడిదపాలు ఎక్కువ ఉంటుందని చెప్పి కోస్టల్ కారిడార్‌లో భాగంగా నెలకొల్పుతున్న థర్మల్ ప్రాజెక్టులలో వాడే బొగ్గును ఎక్కువగా దిగుమతి చేసుకుంటున్నారు. అయితే దిగుమతి చేసుకునే బొగ్గులో బూడిద తక్కువ ఉన్నా గంధకం, భారలోహాలు ఎక్కువే ఉంటాయి. భారలోహాలు కాన్సర్ కారకాలు.

4000 మెగావాట్ల రిలయన్స్‌వారి థర్మల్ ప్లాంట్‌కు కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇచ్చిన అనుమతి పత్రాన్ని చూస్తే ఏ కాలుష్యం ఎంత ఉంటుందో అర్థం అవుతుంది. ఈ ప్రాజెక్టుకు అవసరమైన బొగ్గు మొత్తం దిగుమతి చేసుకొంటారు. అది సంవత్సరానికి 1.4 కోట్ల టన్నులు మించకూడదని అనుమతిపత్రం అంటుంది. అందులోని బూడిదపాలు 15 శాతం దాకా ఉండవచ్చు. అంటే సంవత్సరానికి 21 లక్షల టన్నుల బూడిద

ఈ బూడిదతోబాటు క్యాన్సర్ కారకాలయిన భారలోహాలు కూడా చెరువులలో నిక్షిప్తం అవుతాయి. అవి భూగర్భ జలాలలో కలవకుండా ఉండడానికి బూడిద చెరువులకు పక్కన, దిగువన సిమెంట్ లైనింగ్ ఇవ్వాలని అనుమతిపత్రం అంటుంది. ఆచరణలో ఇది సక్రమంగా జరగదనీ భారలోహాల కాలుష్యంనుండి భూగర్భ జలాలు తప్పించుకోజాలవనీ సింగ్రౌలి అనుభవం తెలుపుతుంది.

బయటికొస్తుంది. ఇందులో కొంత పొగగొట్టం ద్వారా గాలిలోకి పోతుంది. దీనిని ఫ్లైఆష్ అంటారు. దానిని మొత్తం సేకరించి పూర్తిస్థాయిలో ప్రత్యామ్నాయ అవసరాల కోసం వినియోగించాలనీ, 9 ఏళ్లలోగా పూర్తి వినియోగాన్ని సాధించాలనీ అనుమతి పత్రం అంటుంది. ఈ వినియోగం ఏమిటంటే బూడిదతో ఇటుకలు తయారు చేయడం. కోరిక బాగానే ఉన్నప్పటికీ ఒకేసారి దేశమంతా ఇంత భారీగా థర్మల్ విద్యుత్ కేంద్రాలు నెలకొల్పుతున్నప్పుడు (మన రాష్ట్రంలోనే నెల్లూరులో 6, గుంటూరులో 1, శ్రీకాకుళంలో 2) ఆ ఫ్లైఆష్‌నంతా ఇటుకల పరిశ్రమ తీసుకోగలదని నమ్మకం ఏమిటి? కాగా, మిగిలిన బూడిద నేలమీద చేరుతుంది. దానిని నీళ్లతో కలిపి బురదచేసి బూడిద చెరువుల(ఆష్‌పాండ్స్)లో వేస్తారు. ఈ వ్యర్థం నిరంతరాయంగా వస్తూనే ఉంటుంది కాబట్టి బూడిద చెరువుల సంఖ్య, విస్తీర్ణం పెరుగుతూనే ఉంటాయి. ఈ బూడిదతోబాటు క్యాన్సర్ కారకాలయిన భారలోహాలు కూడా చెరువులలో నిక్షిప్తం అవుతాయి. అవి భూగర్భ జలాలలో కలవకుండా ఉండడానికి బూడిద చెరువులకు పక్కన, దిగువన సిమెంట్ లైనింగ్ ఇవ్వాలని అనుమతిపత్రం అంటుంది. ఆచరణలో ఇది సక్రమంగా జరగదనీ భారలోహాల కాలుష్యంనుండి భూగర్భ జలాలు తప్పించుకోజాలవనీ సింగ్రౌలి అనుభవం తెలుపుతుంది.

దిగుమతి అయ్యే బొగ్గులో 0.8 శాతం దాకా గంధకం ఉండవచ్చునని అనుమతిపత్రం అంటుంది. అంటే సంవత్సరంలో వినియోగించే 1.4 కోట్ల టన్నుల బొగ్గులో 1.12 లక్షల టన్నుల గంధకం ఉంటుంది. అది కాలిన తరువాత ఆమ్ల స్వభావంగల సల్ఫర్ డై ఆక్సైడ్ రూపం తీసుకుంటుంది. ఈ వాయువు పరిమితిని మించి గాలిలో కలవకుండ చూసుకోవాలని అనుమతి పత్రం అంటుంది. మళ్లీ సింగ్రౌలి అనుభవం ఏం చెప్తుందంటే అదేం జరగదని. అప్పుడేమవుతుందంటే చుట్టుపక్కల ఆమ్లవర్షం అడపాదడపా కురుస్తుంది. అది పంటలకు, భూసారానికి వినాశనకరం.

నీళ్లు రోజుకు 8.64 లక్షల ఘనపు మీటర్లు కావలసి ఉంటుంది. వాటిని సముద్రంనుండి తీసుకుంటారు. అందులో 5.77 లక్షల ఘనపుమీటర్లు తిరిగి సముద్రంలోకే పోతాయి కాని మిగిలిన 2.87 లక్షల ఘనపు మీటర్ల నీటిని 'డీసాలినేషన్' ప్లాంట్‌లో ట్రీట్ చేసి ప్రాజెక్టు ఉద్యోగులకు అవసరమయిన మంచినీటిగా వాడుకుంటారు. ఇందులో కొంత మురుగునీటి రూపంలో తిరిగి సముద్రంలోకి పోవచ్చు. మొత్తానికి అల్ట్రా మెగా థర్మల్ ప్లాంటువల్ల కృష్ణపట్నం తీరం దగ్గర సముద్రం నిరంతరాయంగా కల్లోలానికి గురవుతూ ఉంటుంది. థర్మల్ ప్లాంట్‌లలో వాడిన తరువాత వెనక్కి వచ్చే నీటి ఉష్ణోగ్రత 5 నుండి 10 డిగ్రీలు ఎక్కువ ఉంటుంది. దానికితోడు అక్కడే కృష్ణపట్నం పోర్టు కంపెనీ లిమిటెడ్ ఆధ్వర్యంలో పెద్ద ఓడరేవు రాబోతున్నది. ఇదంతా కలిసి చేపలు తదితర జలజీవాల పునరుత్పత్తిని బాగా దెబ్బతీస్తాయి. అంటే మత్స్యకారుల బతుకును తీవ్రంగా దెబ్బతీస్తుంది. నెల్లూరు జిల్లా తీరప్రాంతంలో 123 మత్స్యకారుల గ్రామాలున్నాయి. ఈ గ్రామాల ఉనికే ఇప్పుడు ప్రశ్నార్థకం అయింది.

ఈ మత్స్యకారుల విద్యాస్థాయి స్వల్పం కాబట్టి వాళ్ల జీవనాన్ని మూసేస్తున్న 'అభివృద్ధి' వారికి ఉద్యోగాలు, ఉపాధి ఇవ్వడం కల్ల.

గుంటూరు, ప్రకాశం జిల్లాలలాగే నెల్లూరులో కూడ తీరప్రాంత 'అభివృద్ధి' అసైన్డ్ భూమిమీద బతుకుతున్న పేదల జీవనాన్ని కొల్లగొడుతోంది. కృష్ణపట్నం పోర్టు కోసం ఇచ్చిన 2500 ఎకరాలు కాక, మరొక 11000 ఎకరాలు 'పారిశ్రామిక పార్కు' పేరిట అదే కంపెనీకి (కె.పి.సి.ఎల్) అప్పగించారు. ఇందులో అసైన్డ్ భూమేకాక, అదే పేదలు కనీసం అసైన్‌మెంట్ కూడ లేకుండ సాగు చేసుకుంటున్న ప్రభుత్వ భూములూ ఉన్నాయి. సరుగుడు చెట్లు, జీడిమామిడి చెట్లు వేసుకొని వేలాది కుటుంబాలు జీవనం పొందుతున్నాయి. ఈ పారిశ్రామిక పార్కు కాక టెక్స్‌టైల్ పార్కు పేరిట దాదాపు మరొక 6000 ఎకరాల భూమి 'అభివృద్ధి' కోసం కేటాయించబడింది. ప్రజల జీవనాధారం అయిన భూమిని పెద్దెత్తున పరిశ్రమలకోసం స్వాధీనం చేసుకుంటున్న జిల్లాల జాబితాలో ఇప్పుడు నెల్లూరు కూడా విశాఖపట్నం రంగారెడ్డి జిల్లాల సరసన చేరింది. కృష్ణపట్నం పోర్టు నిర్మాణం చేస్తున్న కెపిసిఎల్ అంటే రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి గల ప్రేమకు కారణమేమిటోగాని వారి 'అవసరాలకు' నెల్లూరునుండి వాన్‌పిక్ సరిహద్దు దాకా తీరప్రాంతమంతా 'రిజర్వు' చేయబడింది.

థర్మల్ ప్లాంట్‌లలో వాడిన తరువాత వెనక్కి వచ్చే నీటి ఉష్ణోగ్రత 5 నుండి 10 డిగ్రీలు ఎక్కువ ఉంటుంది. దానికితోడు అక్కడే కృష్ణపట్నం పోర్టు కంపెనీ లిమిటెడ్ ఆధ్వర్యంలో పెద్ద ఓడరేవు రాబోతున్నది. ఇదంతా కలిసి చేపలు తదితర జలజీవాల పునరుత్పత్తిని బాగా దెబ్బతీస్తాయి. అంటే మత్స్యకారుల బతుకును తీవ్రంగా దెబ్బతీస్తుంది. నెల్లూరు జిల్లా తీరప్రాంతంలో 123 మత్స్యకారుల గ్రామాలున్నాయి.

సిఆర్‌జడ్ ఆటంకం కాలేదా?

కోస్టల్ కారిడార్ అనగానే పర్యావరణ పరిజ్ఞానం ఉన్న వారెవరికైనా తీరప్రాంత పర్యావరణ పరిరక్షణకోసం ఉద్దేశించిన సిఆర్‌జడ్ (కోస్టల్ రెగ్యులేటరీ జోన్) నియమాలు అడ్డం రావా అన్న సందేహం వస్తుంది. ఇప్పటిదాకా కోస్టల్ కారిడార్‌లో భాగంగా ఇచ్చిన అన్ని అనుమతులలోనూ కోస్టల్ రెగ్యులేటరీ జోన్ (సిఆర్‌జడ్) నియమాలను అతిక్రమించకూడదు అని రాస్తున్నారు గానీ అతిక్రమణ జరిగిందా లేదా అని చూస్తున్నవారెవరూ కనబడడం లేదు.

తెలుగులో ఆటు, పోటు అనేదాన్ని ఇంగ్లీష్‌లో లోటైడ్, హైటైడ్ అంటారు. ఆటుపోట్ల సమయంలో తీరంమీద సముద్రపు నీటి మట్టాన్ని లోటైడ్ లైన్, హైటైడ్ లైన్ (ఎల్‌టిఎల్, హెచ్‌టిఎల్) అంటారు. హెచ్‌టిఎల్‌కు అర్థకిలోమీటరు ఇవతలిదాకా ఉన్న ప్రాంతాన్ని (అంటే సముద్రం పోటెత్తినప్పుడు ఎంతదూరం నేలమీదికొస్తుందో అక్కడినుండి అర్థకిలోమీటరు ఇవతల ఉన్న ప్రాంతాన్ని) కోస్టల్ రెగ్యులేటరీ జోన్ (సిఆర్‌జడ్) అంటారు. సిఆర్‌జడ్‌లో సముద్రతీరం మీద ప్రత్యక్షంగా ఆధారపడిన పరిశ్రమలకు తప్ప వేరే దేనికీ అనుమతి ఇవ్వడానికి వీలులేదు. ఓడ రేవులకు ఇయ్యవచ్చు. థర్మల్ ప్లాంట్‌లకు సంబంధించి కేవలం ముడి సరుకు తెచ్చుకోవడానికి, సముద్రపునీటిని తీసుకోవడానికి అవసరమైన మేరకు మాత్రం అనుమతి ఇయ్యవచ్చు. అయితే ఆ అనుమతి కూడ సిఆర్‌జడ్‌లోని

'పర్యావరణరీత్యా సున్నితమైన' ప్రాంతాలలో, జలజీవుల పునరుత్పత్తి కేంద్రాలకు దగ్గరున్న ప్రాంతాలలో, మడ అడవులున్న ప్రాంతాలలో, వన్యప్రాణి సంరక్షక కేంద్రాలలో, జీవవైవిధ్యం బాగా ఉన్న ప్రాంతాలలో, సహజసౌందర్యం లేక చారిత్రక ప్రాముఖ్యం ఉన్న ప్రాంతాలలో, సముద్ర నీటి మట్టం పెరిగినప్పుడు ముంపుకు గురికాగల ప్రాంతాలలో ఇవ్వకూడదు. (ఎల్‌టిఎల్‌కు, హెచ్‌టిఎల్‌కు మధ్యనున్న ప్రాంతంలో కూడ ఇవ్వకూడదు. ఈ రెండింటినీ కలిపి సిఆర్‌జడ్-1 అంటారు).

గుంటూరు, ప్రకాశం జిల్లాలలో వాన్‌పిక్‌కు కేటాయిస్తున్న ప్రాంతంలో ఈ కోవకు చెందిన తీరప్రాంత భూమి చాలా ఉంది. పిసిపిఐఆర్ భూసేకరణ- సెజ్‌లున్న ప్రాంతాలలోతప్ప-ఇంకా వేగం పుంజుకోలేదుగానీ అది జరిగినప్పుడు అక్కడ కూడ ఈ పరిస్థితి కనిపించబోతుంది.

కోస్టల్ కారిడార్‌ను ప్రజలు, ప్రజా ఉద్యమాలు వ్యతిరేకించడానికి సిఆర్‌జడ్ నియమాల అతిక్రమణ ఒక్కటే కారణం కాకపోయినా ఆ అతిక్రమణ ఉన్న చోట చట్టరీత్యా వ్యతిరేకించే అవకాశం ఉంది కాబట్టి ఆ అంశాన్ని కూడ ఎత్తి చూపడం జరుగుతున్నది. మన రాష్ట్రంలో ఈ ప్రయత్నం ఒక ప్రాజెక్టు విషయంలో విజయవంతమయింది. ఇంకొక ప్రాజెక్టు విషయంలో అయినట్టే అయి చేయి జారిపోయిన దాఖలాలు కనిపిస్తున్నాయి.

పోలాటితిప్ప

మొదటిది కృష్ణా జిల్లా మచిలీపట్నం మండలంలోని పోలాటితిప్ప వద్ద థర్మల్ పవర్‌టెక్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్ వారికి 1980 మెగావాట్ల థర్మల్ పవర్ ప్లాంట్ నెలకొల్పడానికి 1200 ఎకరాల భూమిని కేటాయించిన ఉదంతం. ఆ భూమిలో మడ అడవులు, మట్టి దిబ్బలు ఉన్నాయి. మడ అడవులున్న సంగతి స్పష్టంగానే కనిపిస్తున్నప్పటికీ కంపెనీవారి అభ్యర్థన మేరకు మచిలీపట్నం ఆర్‌డివోగారు పోలాటితిప్పలోని సర్వే నెం. 53/బిలో వున్న ఆ 1200 ఎకరాలు ఇచ్చేయవచ్చునని ప్రభుత్వానికి రాసారు. 2008 మే నెల 7వ తేదీన ఆ భూమిని ముందస్తుగా (అంటే చట్టపరమయిన లావాదేవీలేవీ పూర్తి కాకుండానే) కంపెనీ చేతిలో పెట్టమని ప్రభుత్వం బందరు తాసీల్దారును ఆదేశించింది. ఆయన 8వ తేదీనే వారికి అప్పగించేసారు. కొనుగోలు ఒప్పందం జూన్ 24న జరిగింది. ఇంకా కాలుష్య నివారణ మండలి నుండి క్లియరెన్స్, కేంద్రప్రభుత్వం నుండి పర్యావరణ అనుమతి లభించవలసే ఉంది.

మరి వాటికి మడ అడవులు అడ్డంకి కాదా? అందుకే ఒక రాత్రికి రాత్రే ఆ భూమిలోని మడ అడవులు మొత్తం నరికివేయబడ్డాయి. ఈ సంగతి తెలిసిన ఒక పర్యావరణ సంస్థ (ఫోరం ఫర్ సస్టెయినబుల్ డెవలప్‌మెంట్) హైకోర్టులో కేసు వేసింది. వాళ్లు థర్మల్ పవర్‌టెక్ కార్పొరేషన్ గురించి, వారికిచ్చిన 1200 ఎకరాల గురించి ప్రస్తావించలేదు. కేవలం పోలాటితిప్ప సర్వే నెం. 53/బిలో మడ అడవుల నరికివేత గురించి కోర్టుకు ఫిర్యాదు చేసారు. కోర్టుకు నివేదిక ఇవ్వక తప్పని ప్రభుత్వం కృష్ణా జిల్లా కలెక్టర్‌నుండి నివేదిక కోరగా వారు మచిలీపట్నం ఆర్‌డివోనుండి నివేదిక కోరారు. ఆర్‌డివో ఆ ప్రాంతాన్ని పరిశీలించి, 150 ఎకరాల మేరకు మడ చెట్లను అప్పటికి (15 ఆగస్ట్ 2008 నాటికి) 10-15 రోజులు ముందు ఎవరో కొట్టేసిన మాట సత్యమేనని, ఆ 150 ఎకరాలు థర్మల్ పవర్‌టెక్ కార్పొరేషన్‌కు ఇచ్చిన 1200 ఎకరాలలో ఉన్నమాట వాస్తవమేననీ, అయితే ఈ ఘాతుకానికి ఒడిగట్టిందెవరో తెలియదనీ అన్నాడు. పోలాటితిప్ప గ్రామంలోని సర్వే నెం. 53లో 685.49 ఎకరాలు సిఆర్‌జడ్-I లో ఉన్న మాటకూడ నిజమేననీ, అయితే అదే సర్వే నెంబర్‌లో మరొక 2689 ఎకరాల

భూమి ఉందనీ, ఇది సిఆర్‌జడ్–IIIలో (కొన్ని షరతులతో థర్మల్ ప్లాంట్లకు ముడిసరుకులు, సముద్రం నీళ్లు తెచ్చుకునే మేరకు అనుమతులు ఇవ్వగల ప్రాంతం) ఉందనీ, థర్మల్ ప్లాంట్‌కు ఇచ్చిన 1200 ఎకరాల మొత్తం కూడా ఈ భాగంలోనే ఉందనీ అన్నాడు. కొట్టేసిన 150 ఎకరాల మడ అడవి ఆ 1200 ఎకరాలలో ఉందని ఆయనే అంటాడు. మడ అడవులను సిఆర్‌జడ్–I గా చట్టమే నిర్వచించింది. అయినప్పటికీ ఆ 1200 ఎకరాలు సిఆర్‌జడ్–III లో ఉందని మళ్లీ ఆయనే అంటాడు. ఆయన నివేదికను స్వీకరించిన కలెక్టర్‌గారు సహితం అదే అభిప్రాయాన్ని ప్రభుత్వానికి నివేదించారు. పోలాటితిప్ప థర్మల్ ప్లాంటు బహిరంగ విచారణలో పర్యావరణ వాదులు, హక్కుల సంఘాలు ఆ భూమి సిఆర్‌జడ్–Iలో ఉందనీ అనుమతులు ఇచ్చి ఉండకూడదనీ వాదించగా కృష్ణాజిల్లా కలెక్టర్ మాత్రం అది సిఆర్‌జడ్–III లో ఉందని అన్నారు. కానీ నిజం తర్వాత బయటపడింది. సిఆర్‌జడ్ నియమాల కింద ఆంధ్రప్రదేశ్ కోసం తయారు చేసిన తీరప్రాంత నిర్వహణ ప్రణాళిక (కోస్టల్ మేనేజ్‌మెంట్ ప్లాన్)లో పోలాటితిప్ప గ్రామాన్ని పేరుపెట్టి ప్రస్తావించి ఆ ఊరిలోని మడ అడవులే కాక మట్టి దిబ్బలు, బంజరు భూములు యావత్తూ సిఆర్‌జడ్–Iగా వర్గీకరించబడినట్లు రాసింది. ఇక ఆపైన బుకాయించడం ప్రభుత్వానికి సాధ్యం కాలేదు. పోలాటితిప్పలో థర్మల్ పవర్‌టెక్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్‌కు ఇచ్చిన అనుమతిని రద్దు చేసింది. పర్యావరణ వాదులు, ప్రజా సంఘాలు అప్రమత్తంగా ఉండి అడుగడుగూ వెంటాడకపోయి ఉంటే వారికి 'జ్ఞానోదయం' అయివుండేదన్న భరోసా లేదు.

ఇంతకూ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని, ప్రభుత్వ అధికారులను ఒక అక్రమానికి పాల్పడే దిశగా అంతదూరం నెట్టిన ఈ థర్మల్ పవర్‌టెక్ ఎవరిదనుకున్నారు? కాంగ్రెస్ నాయకుడు, పోషకుడు అయిన టి. సుబ్బిరామిరెడ్డిగారి కుటుంబ సభ్యులది.

ఇంతకూ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని, ప్రభుత్వ అధికారులను ఒక అక్రమానికి పాల్పడే దిశగా అంతదూరం నెట్టిన ఈ థర్మల్ పవర్‌టెక్ ఎవరిదనుకున్నారు? కాంగ్రెస్ నాయకుడు, పోషకుడు అయిన టి. సుబ్బిరామిరెడ్డిగారి కుటుంబ సభ్యులది.

కాకరాపల్లి

రెండవది శ్రీకాకుళం జిల్లా సంతబొమ్మాళి మండలం కాకరాపల్లి దగ్గర ఈస్ట్‌కోస్ట్ ఎనర్జీ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ అనే సంస్థ నెలకొల్పుతున్న 2640 మెగావాట్ల థర్మల్ ప్లాంటు. ఈ థర్మల్ ప్లాంటు కోసం కేటాయించిన 2450 ఎకరాల చుట్టూ పచ్చని పొలాలున్నాయి. సంవత్సరం పొడవునా నీళ్లు నిలువ ఉండే విశాలమైన భూభాగం ఉంది. దీని వైశాల్యం 20 చ.కిమీలు. దీనిని నౌపడా స్వాంప్స్ అంటారు. ఈ నీటిలో మత్స్యకారులు వేట చేసుకుంటారు. చుట్టుపక్కల పొలాలున్న రైతులు ఈ నీటికుంటనుండి సాగునీరు పొందుతున్నారు. రెండవవైపు కొద్ది దూరంలో తేలినీలాపురం గ్రామంలో పక్షుల అభయారణ్యం ఉంది. సుదూర దేశాల నుండి పక్షులు అక్కడికొచ్చి గుడ్లు పొదుగుతాయి. అక్కడ 2640 మెగా వాట్ల సామర్థ్యంగల థర్మల్ ప్లాంటు, దానికి కొద్దిదూరంలో సోంపేట మండలంలో నాగార్జున కన్‌స్ట్రక్షన్స్ కంపెనీ ఆధ్వర్యంలో దాదాపు అంతే పరిమాణంగల మరొక థర్మల్ ప్లాంటు రాబోతున్నాయి.

కేంద్ర పర్యావరణ శాఖ నిపుణులు మొదట ఈస్ట్‌కోస్ట్ ఎనర్జీవారి ప్రతిపాదనకు అనుకూలంగా లేరు. వర్షాకాలంలో అనేక వాగులు, గెడ్డలు నౌపడా స్వాంప్స్‌లోకి ప్రవహిస్తాయి. భారీ థర్మల్ ప్లాంట్ వస్తే ఇది దెబ్బతింటుంది. చేపలు, రొయ్యలు వగైరాల వేటకూ సాగునీటికీ వనరుగా ఉన్న నౌపడా స్వాంప్స్ దీనివల్ల

క్రమంగా ఎండిపోయే ప్రమాదం ఉంది. ఆపైన కాలుష్యం ప్రభావం ఉండనే ఉంది. బూడిద చుట్టూ ఉన్న పొలాలపైన వచ్చి పడినా నీటి వనరులపైన వచ్చిపడినా తీవ్ర నష్టమే. భారలోహాలు భూగర్భ జలాలలోకి ఇంకినట్టయితే అవి తిరిగి నౌపడా స్వాంప్స్‌లో ఇంకా మిగిలి ఉన్న నీటిని కలుషితం చేయగలవు. బూడిద, పొగల ప్రభావం తేలినీలాపురం పక్షుల అభయారణ్యంపైన కూడ ఉంటుంది. అందువల్ల 2008 డిసెంబర్ 15, 16 తేదీలలో జరిగిన సమావేశంలో కేంద్ర పర్యావరణ శాఖ నిపుణులు (పూర్తిపేరు కావాలంటే, థర్మల్ విద్యుత్తు మరియు బొగ్గు గనుల పర్యావరణ దుష్ప్రభావ అంచనా కొరకు నియమించబడ్డ నిపుణుల కమిటీ) నౌపాడా స్వాంప్స్ నుండి ప్రాజెక్టును దూరం జరిపితే తప్ప పర్యావరణ అనుమతి రికమెండ్ చేయలేం అన్నారు. దానికి జవాబుగా ఆ కంపెనీ, తనకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కేటాయించిన 2450 ఎకరాల భూమిలో దక్షిణాన ఉన్న 455 ఎకరాలు వదులుకొని తక్కిన 1995 ఎకరాలలోనే ప్లాంటు నిర్మాణం చేపడతానని, అన్ని నిర్మాణాలు ఆ 1995 ఎకరాలకే పరిమితం అవుతాయనీ హామీ యిచ్చి అనుమతి అడిగింది. (కేటాయించిన భూమిలో దాదాపు 20 శాతాన్ని వదులుకొని అదే ప్రాజెక్టును కొనసాగించడం సాధ్యమయినట్టయితే తొలుత ఎక్కువ భూమి ఎందుకు కోరినట్టు, వీరు ఎందుకు ఇచ్చినట్టు!)

ఫిబ్రవరి 10, 11 తేదీలలో ఈ ప్రతిపాదనను పరిశీలించిన నిపుణుల కమిటీ కంపెనీకి కొన్ని షరతులతో అనుమతి ఇచ్చేసింది. మార్చి 12, 13 తేదీలలో నిపుణుల కమిటీ మళ్లీ సమావేశమై అవే షరతులను కొన్ని సవరణలతో పునరుద్ఘాటించింది. ఈ షరతుల సారాంశమేమిటంటే, కంపెనీ ఒక పర్యావరణ పరిరక్షణ కమిటీనీ, ఒక సలహాదార్ల కమిటీనీ తన ఖర్చుతో నెలకొల్పాలి. మొదటిదానిలో ఒక పర్యావరణ వేత్త, ఒక పక్షుల శాస్త్రవేత్త, ఒక జల జీవశాస్త్రవేత్త ఉండాలి. వీరు నిరంతరాయంగా తేలినీలాపురం అభయారణ్యాన్నీ, నౌపడా స్వాంప్స్ అని పిలవబడే తీరప్రాంత నీటివనరునూ పరిశీలిస్తూ ఉండాలి. ఈ ముగ్గురు నిపుణులకు సలహాదార్లుగా ఏర్పడే రెండవ కమిటీలో బొంబాయి నేచురల్ హిస్టరీ సొసైటీకి చెందిన ఒక ప్రతినిధి, సలీం అలీ సెంటర్ ఫర్ ఆర్నిథాలజీనుండి ఒకరు, కేంద్ర పర్యావరణ అటవీ మంత్రిత్వశాఖ నుండి ఒకరు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అటవీ శాఖనుండి ఒకరు ఉంటారు. ఈ అయిదుగురు నిపుణుల సలహాలతో ఆ ముగ్గురు నిపుణులు కంపెనీకి పర్యావరణ పరిరక్షణ గురించి సలహాలు ఇస్తుండాలి. ఈ సలహా వ్యవస్థ ఖర్చులకోసం కంపెనీ సాలీనా 50 లక్షల రూపాయలు కేటాయించాలి. వారి సలహాలను కంపెనీ పాటించకపోతే ఏమవుతుందని మాత్రం నిపుణుల కమిటీ చెప్పలేదు.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి కూడ నిపుణుల కమిటీ ఒక సూచన చేసింది. నౌపడా స్వాంప్స్‌లోకి వచ్చి చేరుతున్న వరదనీటికి థర్మల్ ప్లాంటు అడ్డం రాకుండ ఉండేందుకు ఈ ప్రాంతపు సహజ డ్రైనేజి వ్యవస్థను సంస్కరించాలన్నారు. కానీ ఈ నిపుణుల ముందు హాజరయిన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రతినిధి వైఖరే అతి విచిత్రమైనది. ఇక్కడ తూర్పు కనుమలకూ తీరానికీ మధ్య ఎడం తక్కువగా ఉండడం వల్ల వర్షాకాలంలో నీరంతా ఆ సన్నటి భూభాగంలో వరదలాగా ప్రవహిస్తున్నదన్నాడు. శాస్త్రీయమైన డ్రైనేజి వ్యవస్థ లేకపోవడం వల్ల తగ్గు భూములలో ఆ నీరంతా నిలువ ఉండి నౌపడా స్వాంప్స్ ఏర్పడ్డాయన్నాడు. సరయిన డ్రైనేజి వ్యవస్థను రూపొందించి నీటినంతా సముద్రంలోకి లాగేస్తే ఏ సమస్యా ఉండదన్నాడు. అంటే ఇసుక బస్తాలు తెచ్చి నౌపడా స్వాంప్స్‌ను పూడ్చేస్తే ఏ గొడవా ఉండదని అతని భావం కావచ్చు.

◆◆◆